

Vild & Bortskämd

- ett foderskapande samarbetsprojekt

EXKURSIONSMATERIAL

Djur som gynnas

- ✦ Älg
- ✦ Kronhjort
- ✦ Dovhjort
- ✦ Rådjur
- ✦ Hare
- ✦ Tjäder
- ✦ Vildsvin

Tillgängligt foder

- * Löv, sly och kvistar från RASE = rönn, asp, sälg/ vide och ek
- * Vårtbjörk
- * Tall
- * Glasbjörk
- * Bärris och ljung
- * Frukter från äldre naturvårdsträd som ek, rönn, apel

Tecken på nyttjande

- ▶ Betade knoppar, blad och kvistar.
- ▶ Spillning av olika arter
- ▶ Lätt se vad djuren betat i nysnö, obs bakspåra för att inte störa

Röjning i ungskog

I Sverige bedrivs huvuddelen av skogsbruket med så kallad trakthyggesbruk vilket innebär att sammanhängande ytor avverkas samtidigt och återbeskogas. Efter 5-15 år behöver de unga träden (slyet) röjas, vilket innebär att de ”bästa” ur virkes- eller naturvårdsaspekt får större utrymme och ”sämre” stammar sågas ner och blir liggande. På mager och torr mark passar tall bäst ur både storm-, torka- och insektskaderisk, på blöt och fuktig mark är ofta björk och al mest lämplig och granen växer nästan överallt men är mest lämplig ur produktions och minskade skaderisk på mellanbördiga marker, friska och måttligt fuktiga marker.

Foderskapande åtgärder

När man röjer i ungskogen bör man spara alla raseträden (rönn, asp, sälg, ek) och även redan betade stammar av tall och björk vid första röjningen. De allra flesta ytor måste röjas två gånger och andra gången kan man ofta våga ställa ut det slutgiltiga avståndet mellan de stammar som ska gallras och ge virke eller bli naturvårdsträd vid omkring 20-30 års ålder. Bäst är att använda brunnsröjning eller röjning till tätt förband (inslag av björk lämnas) vilket forskare visar ger både bättre mängd foder och bra utveckling av granplantor. Stubbskott av björk är inte högt på matlistan för älgen. Vid första röjningen lämnas även de betade träden eftersom de ofta betas igen av djuren och kan då spara en oskadad stam någon annanstans. Om rasestammarna står för nära en framtida huvudstam kan man toppa ner den i midjehöjd vilket viltet och trädet troligen uppfattar som om det utsatts för betning och sätter förnyad kraft i skotten.

Värt att tänka på

★Täta partier av ungsogar eller delar av dem utmed fuktiga områden, bergskrevor, stenar, diken, förväxande granar med grenar ner till marken med mera utgör bra skydd, boplatser och daglegor för många djur och fåglar. Sparar man lite av dessa miljöer får man både framtida skogsträd och trivsel för många arter.

★Blåbär och lingon är gott för alla men finns bara där det är lagom ljust på marken. Till exempel i luckor med tall och lövinslag i granskogen samt i rena tall- och lövbestånd på sämre marker ur skoglig bördighetsperspektiv.

Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling. Europa investerar i landsbygdsområden

Här har alla obetade tallar samt betad tall, björk och rase fått stå kvar efter första röjningen, men utan att de påverkar tallarnas huvudstammar de närmaste fem till sju åren. Sedan måste en andra röjning till.

Bilden ovan kunde ha illustrerat en brunnsröjning gjord för 2-3 år sedan men detta bestånd är ännu inte röjt förutom av hjortviltets höga betetryck. Stora mängder foder finns på dessa bördiga granmarker som drar till sig djur även från tallföryngringarna.

Bilden ovan illustrerar de flesta fel som kan hända vid tallföryngring. Glest ställda fröträd av tall utan markberedning på ljung eller lingonmark med alldeles för stort viltbete som resulterat i en hjälpplantering med gran. Vid första röjningen tas i stort sett allt löv och betade tallar ner och kvar står redan lågproducerande granar och viltet går vidare till nästa ungskog för att äta på oskadade tallstammar.